

РОЗВИТОК ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Громчак Б.

Національний університет харчових технологій

Світові інтеграційні процеси не можуть оминати стороною і Україну, яка протягом тривалого часу переживає економічну кризу і знаходиться у стані занепаду, а тому особливо відчуває потребу у фінансовій підтримці, технологічній допомозі та широкому досвіді міжнародних компаній [2]. Процеси реформування економіки, які відбуваються в Україні впродовж останнього десятиріччя, об'єктивно створюють підвалини для поширення в ній процесів транснаціоналізації [7]. При цьому провідними силами поглиблення та розширення цих зв'язків виступають ТНК, які є одночасно і результатом, і головною діючою особою інтернаціоналізації. Їм належить одна з головних ролей в організації міжнародної діяльності, поширенні науково-технічного прогресу та залученні значних інвестиційних ресурсів [5].

Україна відноситься до групи технологічно відсталих країн, в якій експортною спеціалізацією є переважно сировина, мінерали та напівфабрикати. Валовий національний продукт на душу населення в Україні у 2013 р. склав біля 3,5 тис. доларів, тоді як в країнах великої сімки від 45 тис. доларів. Україна поки виконує лише роль сировинного придатку та являється ринком збуту для країн першої та другої групи.

Однак, враховуючи досить високий науковий потенціал і освітній рівень населення, Україна значно виграє у порівнянні із багатьма іншими країнами своєї групи. Неабияке значення має для економіки функціонування на території держави великої кількості наукових інститутів, а також таких індустріальних груп, як «УкрАвто», «Індустріальний Союз Донбасу», кондитерська корпорація «ROSHEN», «Сістем капітал менеджмент» [1, с. 44-45].

На даному етапі для України є досить важливим залучення капіталів ТНК. І для цього не потрібно надавати іноземним інвесторам транснаціональних компаній податкових пільг, встановлювати імпортні бар'єри чи накладати обмеження на операції [4]. При цьому уряд не повинен декретувати «зверху» формування вітчизняних ТНК, а повинен створювати економічні та юридичні умови для еволюційного визрівання цих структур у рамках конкурентної ринкової економіки [7]. Для України, доцільною є державна політика використання переваг транснаціоналізації економіки із одночасним захистом національного виробника у визначених галузях і створення передумов виходу українських компаній на закордонні ринки [3, с. 80].

Залучення іноземних інвестиційних капіталів в економіку України є важливим джерелом забезпечення інвестиційного розвитку країни [6]. Значна частина прямих іноземних інвестицій (близько 80%) здійснюється через міжнародні злиття

та поглинання фірм. Дана форма іноземного інвестування присутня і в Україні. Зауважимо, що існують відмінності в застосуванні цього виду прямих іноземних інвестицій в країнах-донорах з різним типом економічного розвитку. Так, практично 100% прямих інвестицій у розвинені країни здійснюється у формі злиття і поглинань. У той же час для країн, що розвиваються та країн з перехідною економікою ця цифра не перевищує 40%. Подібна ситуація характерна і для України, де більша частина іноземних інвестицій реалізується у формі інвестицій «зеленої зони», тобто у вигляді будівництва нових дочірніх компаній ТНК, що фінансується готівкою [2].

За інформацією Державної служби статистики України, на 1 січня 2014 р. обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал нерезидентів), внесених в економіку України з початку інвестування, становив 58,157 млрд дол. Переважна більшість іноземних підприємств вкладають кошти в торгівлю — галузь, яка дозволяє отримувати швидко високі прибутки, і зовсім не прагнуть інвестувати у високотехнологічні галузі [1, с. 46]. До теперішнього часу серед компаній, що направляли прямі іноземні інвестиції на український ринок, переважали ТНК США, Німеччини, Великобританії, Франції, Кіпру.

Слід зазначити, що Україна як промислова держава досі не представляє особливого інтересу для ТНК. Великі промислові концерни не здійснюють капіталовкладення в українську економіку і тому відсутні на вітчизняному ринку. Для транснаціональних корпорацій найбільш інвестиційно привабливими в Україні залишаються наступні сфери: харчова промисловість і переробка сільськогосподарської продукції, торгівля, фінансова сфера, машинобудування, транспорт, металургія і обробка металу [2].

Отже, побудова взаємовідношень України з ТНК повинна ґрунтуватись на декількох важливих моментах: діяльність ТНК українська влада повинна обов'язково розцінювати з позиції наслідків як позитивних, так і негативних; розробляючи регулятивні документи відносно ТНК необхідно виходити насамперед з національних інтересів України і враховувати можливі наслідки щодо її національної безпеки; участь ТНК в розробці спільної взаємовигідної економічної політики є більш ефективним засобом налагодження відносин України з ТНК, ніж протекціоністська політика; можливості ТНК щодо залучення іноземного капіталу дозволяють зменшити безробіття у нашій країні, позитивно вплинути на переміщення великих виробничих ресурсів тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Карасьова Н. А. Транснаціоналізація економічних процесів та її вплив на Україну / Український інформаційний простір: Науковий журнал Інституту журналістики і міжнародних відносин Київського національного ун-у культури і мистецтв // Міжнародна інформація та міжнародні відносини. — К.: КНУКІМ, 2013. — С. 43 — 47. 90
2. Кондруніна К. Ю. Мотивація здійснення прямих іноземних інвестицій транснаціональних компаній в Україну. — м. Суми. — 2009. — 54 с.
3. Кравченко М. Проблеми залучення прямих інвестицій транснаціональних корпорацій в економіку України / Кравченко М. // Персонал. — 2007. — № 3. — С 77 — 81.

4. Оверченко М., Федюкин И., Онегина А. Инвесторам не нужны льготы // Ведомости. — 2003. — №189. — Режим доступа: <http://www.vedomosti.ru/newspaper/article/2003/10/16/67781>

5. Пешко А. В. Назаренко Г. В. Транснаціональні компанії та їх роль у міжнародній інвестиційній діяльності [Електронний ресурс]. — 2007. — Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2007-2/doc/5/01.pdf>

6. Потенціал і проблеми транснаціоналізації [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.virtual.ks.ua/students/5014-potential-problems-and-transnationalization.html>

7. Тімохіна Н. В. Транснаціоналізація економіки України /Донецький нац. ун-т економ. і торг. ім. Михайла Туган-Барановського. — 2008. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/25_DN_2008/Economics/28319.doc.htm

8. УНІАН. Чистий приплив прямих іноземних інвестицій в Україну. — 2014. — Режим доступу: <http://economics.unian.ua/finance/884302-chistiy-pripliv-pryamih-inozemnih-investitsiy-v-ukrajinu-za-rik-skorotivsya-udvichi.html>

Науковий керівник: Біла І.С.